

жим доступу: <http://www.prostobank.com> 13. Офіційний сайт банку «Сведбанк» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://swedbank.ua> 14. Офіційний сайт банку «Укресімбанк» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eximb.com> 15. Офіційний сайт банку «Укрсоцбанк» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.usb.com.ua> 16. *Смачило В.В.* Сутність факторингу та його використання при управлінні дебіторською заборгованістю в Україні / В.В. Смачило, Є.В. Дубровська // *Фінанси України.* – 2007. – №7. – С. 35-45. 17. *Федорченко О.Є.* Сутність факторингу та його роль в управлінні дебіторською заборгованістю на підприємстві / О.Є. Федорченко // *Економічний простір.* – 2008. – № 13. – С. 237-243. – [Електронний ресурс] – Режим доступу до журналу: <http://www.nbu.gov.ua>

Надійшла до редколегії 15.03.11

УДК 336

І.В. ГЛУЩЕНКО, ст. викладач, НТУ «ХПИ», Харків,
Г.В. КЛИМЕНКО, студентка, НТУ «ХПИ», Харків,
М.В. ТАРАН, студентка, НТУ «ХПИ», Харків.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА – СУБ'ЄКТА ЗЕД

Цель данного исследования заключается в выявлении факторов и основных причин, влияющих на обеспечение финансовой устойчивости на предприятии.

Ключевые слова: финансовая устойчивость, финансовое состояние, коэффициенты, факторы финансовой устойчивости.

Метою даного дослідження є виявлення факторів і основних причин, що впливають на забезпечення фінансової стійкості на підприємстві.

Ключові слова: фінансова стійкість, фінансовий стан, коефіцієнти, фактори фінансової стійкості.

The purpose of given research is detection of factors and main reasons which influence on the ensuring of financial stability at the enterprise.

Keywords: financial stability, financial condition, factors of financial stability, coefficients.

Постанова проблеми: Сучасні проблеми глобалізації світового економічного розвитку не оминають і Україну, яка поступово інтегрується до міжнародної економіки. Основним суб'єктом сучасних міжнародних економічних відносин є підприємство як ключова ланка ринкової економіки. Фінансова стійкість підприємства є важливою і невід'ємною частиною діяльності підприємства, яка за ефективного використання всього її потенціалу здатна позитивно впливати на ефективність виробництва, його технічний рівень, якість продукції та фінансові результати.

Вихід підприємств на зовнішні ринки сприяє пристосуванню економіки до системи світогосподарських відносин, формування економіки відкритого типу. Саме тому фінансова стійкість підприємства є суттєвим чинником підви-

щення ефективності господарської діяльності як на рівні мікроекономіки, так і в масштабах усього народного господарства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінанси організацій, підприємств як складова частина фінансової системи займають визначальне місце у структурі фінансових відносин суспільства. Вони функціонують у сфері суспільного виробництва, де створюється валовий внутрішній продукт, матеріальні та нематеріальні блага, національний дохід – основні джерела фінансових ресурсів. Саме тому від стану фінансів підприємств залежить можливість задоволення суспільних потреб, поліпшення фінансового стану країни. Фінансове положення країни великою мірою визначається стійкістю та надійністю фінансового стану підприємств.

Фінансам підприємств, як і фінансам у цілому, властиві певні загальні та специфічні ознаки. Треба брати до уваги також і особливості, зумовлені функціонуванням фінансів у різних сферах економіки. Загальною ознакою фінансів підприємств є те, що вони виражають сукупність економічних (грошових) відносин, пов'язаних із розподілом вартості валового внутрішнього продукту. Специфічні ознаки фінансів підприємств виражають грошові відносини, що залежать від первинного розподілу вартості валового внутрішнього продукту, формування та використання грошових доходів і децентралізованих фондів. Особливості фінансів підприємств, зумовлені їхнім функціонуванням у різних галузях економіки, розглянемо далі. [1, 15-21].

За умов переходу економіки України до ринкових відносин, суттєвого розширення прав підприємств у галузі фінансово-економічної діяльності значно зростає роль своєчасного та якісного аналізу фінансового стану підприємств, оцінки їхньої ліквідності, платоспроможності і фінансової стійкості та пошуку шляхів підвищення і зміцнення фінансової стабільності.

Особливого значення набуває своєчасна та об'єктивна оцінка фінансового стану підприємств за виникнення різноманітних форм власності, оскільки жодний власник не повинен нехтувати потенційними можливостями збільшення прибутку (доходу) фірми, які можна виявити тільки на підставі своєчасного й об'єктивного аналізу фінансового стану підприємств.

Систематичний аналіз фінансового стану підприємства, його платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості необхідний ще й тому, що дохід-

ність будь-якого підприємства, розмір його прибутку багато в чому залежить від його платоспроможності. Ураховують фінансовий стан підприємства і банки, розглядаючи режим його кредитування та диференціацію відсоткових ставок.

Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів. [2, 328-329].

Фінансову стійкість підприємства тісно пов'язано із перспективною його платоспроможністю, її аналіз дає змогу визначити фінансові можливості підприємства на відповідну перспективу.

Оцінка фінансової стійкості підприємства має на меті об'єктивний аналіз величини та структури активів і пасивів підприємства і визначення на цій основі міри його фінансової стабільності й незалежності, а також відповідності фінансово-господарської діяльності підприємства цілям його статутної діяльності.

Відповідно до показника забезпечення запасів і витрат власними та позиченими коштами можна назвати такі типи фінансової стійкості підприємства:

1) абсолютна фінансова стійкість (трапляється на практиці дуже рідко) – коли власні оборотні кошти забезпечують запаси й витрати;

2) нормально стійкий фінансовий стан – коли запаси й витрати забезпечуються сумою власних оборотних коштів та довгостроковими позиковими джерелами;

3) нестійкий фінансовий стан – коли запаси й витрати забезпечуються за рахунок власних оборотних коштів, довгострокових позикових джерел та короткострокових кредитів і позик, тобто за рахунок усіх основних джерел формування запасів і витрат;

4) кризовий фінансовий стан – коли запаси й витрати не забезпечуються джерелами їх формування і підприємство перебуває на межі банкрутства.

Фінансово стійким можна вважати таке підприємство, яке за рахунок власних коштів спроможне забезпечити запаси й витрати, не допустити невиправданої кредиторської заборгованості, своєчасно розрахуватись за своїми зобов'язаннями.

Оцінку фінансової стійкості підприємства доцільно здійснювати поетапно, на підставі комплексу показників [2].

Стійкий фінансовий стан підприємства формується в процесі всієї його господарської діяльності. Тому оцінку фінансового стану можна об'єктивно здійснити не через один, навіть найважливіший, показник, а тільки за допомогою комплексу, системи показників.

1. Коефіцієнт концентрації власного капіталу характеризує частку власності самого підприємства в загальній сумі коштів, інвестованих у його діяльність. Що вищий цей коефіцієнт, то більш фінансово стійким і незалежним від кредиторів є підприємство. Доповненням до цього показника є коефіцієнт концентрації залученого (позичкового капіталу). Сума обох коефіцієнтів дорівнює 1 (чи 100 %).

2. Коефіцієнт фінансової залежності є оберненим до попереднього показника. Коли його значення наближається до 1 (чи 100 %), це означає, що власники повністю фінансують своє підприємство.

3. Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує, яка частина власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності, тобто яку вкладено в оборотні кошти, а яку капіталізовано.

4. Коефіцієнт довгострокових вкладень показує, яку частину основних коштів та інших необоротних активів профінансовано зовнішніми інвесторами, тобто яка частина належить їм, а не власникам підприємства.

5. Коефіцієнт довгострокового залучення позичкових коштів характеризує структуру капіталу. Зростання цього показника – негативна тенденція, яка означає, що підприємство починає все сильніше залежати від зовнішніх інвесторів.

6. Коефіцієнт співвідношення позичкових та власних коштів. Зростання цього показника в динаміці також свідчить про посилення залежності підприємства від кредиторів, тобто про зниження його фінансової стійкості. [3, 117-135].

Для забезпечення фінансової стійкості суб'єктів ЗЕД важливе значення має розподіл прибутку на дві частини. Перша – коли у формі податків та інших обов'язкових платежів він перераховується в Державний і місцевий бюджети. Друга – коли прибуток залишається в розпорядженні підприємства суб'єкта

ЗЕД . Прибуток на його власні потреби розподіляється на капітальні вкладення по технічному переозброєнню й розширенню виробництва, примноженню власних обігових коштів, на матеріальне заохочення працівників, на соціально-культурні заходи.

У ринкових умовах діяльність підприємства становить комплекс взаємопов'язаних господарських процесів, що залежать від численних і різноманітних факторів. Якщо якийсь із них випадає з аналізу фінансової стійкості, то оцінка впливу інших, прийнятих у розрахунок факторів, а також висновки ризикують виявитися спотвореними і не спроможними забезпечити фінансову стійкість.

Як правило, будучи тісно пов'язаними, зазначені фактори нерідко різнонаправлено впливають на результати функціонування підприємства, а значить, і на його фінансову стійкість. Негативна взаємодія одних факторів здатна знизити чи навіть повністю знищити позитивний вплив інших.

Наявність цих факторів потребує групування. В основу його доцільно покласти різні ознаки:

- за місцем виникнення можливе виділення зовнішніх і внутрішніх факторів;
- за важливістю результату – основних і другорядних;
- за структурою – простих і складних;
- за часом дії – постійних й тимчасових [4, 89].

Істотний фактор фінансової стійкості підприємства, тісно пов'язаний з видами продукції чи послуг, що виробляються, – це оптимальний склад і структура активів, а також ефективне управління ними. Стійкість підприємства та потенційна результативність бізнесу багато в чому залежать від якості менеджменту поточними активами, від того, скільки задіяно обігових засобів і яких зокрема, яка величина запасів і активів у грошовій формі, тощо.

Наступний значний внутрішній фактор фінансової стійкості – склад і структура фінансових ресурсів, правильний вибір тактики і стратегії управління ними.

Істотний вплив на забезпечення фінансової стійкості підприємства справляють кошти, що додатково мобілізуються на ринку позичкових капіталів. Зрозуміло, що чим більше коштів може залучити підприємство, тим значніші його фінансові можливості. Водночас зростає і фінансовий ризик нездатності підприємства своєчасно і в повному обсязі розплатитися зі своїми кредиторами.

І тут велику роль можуть відіграти резерви як одна із форм фінансової гарантії платоспроможності суб'єкта господарювання.

Підбиваючи підсумки, зазначимо, що з точки зору впливу на фінансову стійкість підприємства і необхідності врахування їх при управлінні нею визначальними внутрішніми факторами є:

- галузева належність суб'єкта господарювання;
- структура продукції чи послуг, які випускаються підприємством, її частка в загальному платоспроможному попиті;
- розмір оплаченого статутного капіталу;
- величина й структура витрат, їхня динаміка порівняно з грошовими доходами;
- склад майна і фінансових ресурсів, включаючи запаси й резерви, їхній склад і структуру [5, с.129].

На фінансову стійкість впливають різні причини – як внутрішні, так і зовнішні: виробництво дешевої продукції та надання послуг, які мають попит; міцне становище підприємства на ринку; високий рівень матеріально-технічної оснащеності виробництва і застосування передових технологій; налагодженість економічних зв'язків із партнерами; ритмічність кругообігу засобів; ефективність господарських і фінансових операцій; незначний ступінь ризику в процесі здійснення виробничої і фінансової діяльності тощо.

Список літератури: 1. М. Білуха «Аудит фінансового стану підприємства», ж. «Бух.облік і аудит» – 1994, № 5. 2. А.М. Поддєрьогін „Фінанси підприємств»-К.:КНЕУ, 2004.-546с. 3. Г.В. Савицька «Аналіз господарської діяльності підприємств», Минск 1999 рік. 409 с. 4. Макаренко М.В. Махалина О.М. Производственный менеджмент: Учебник для вузов. – М.: Издательство ПРИОР, 1998 – 384 с. 5. Кравчук Г.В. Внутрішні механізми фінансової стабілізації. // Фінанси України. 1999, № 8.

Надійшла до редколегії 05.03.11

УДК 336

Д.И. ГНАТЕНКО, аспірант, НТУ «ХПИ», Харків,
А.Н. ГАВРИСЬ, канд. екон. наук, професор, НТУ «ХПИ», Харків.

РОЛЬ ПОЛИТИКИ ЭНЕРГОЭФФЕКТИВНОСТИ В РЫНОЧНОЙ ЭКОНОМИКЕ

У статті розглядається роль політики енергоефективності в ринковій економіці. Відповідно до поставленої мети вирішуються такі завдання: вивчення важливості ціноутворення на енергію; класифікація політичних стратегій і заходів, націлених на підвищення енергоефективності; визначення можливості створення біржі з торгівлі квотами на викиди одиниць скорочення викидів в Україні.

В статье рассматривается роль политики энергоэффективности в рыночной экономике. Согласно поставленной цели решаются такие задачи: изучение важности ценообразование на энергию; классифи-